

angleške dežele v Trstu segli tudi po kranjski mrvii, ktera se po mašinah stisnjena v majhne snopiče voz, čez morje.

Dopisi.

Iz Poddrage na Ipavskem. — Čitalnica tukajšnja je na belo nedeljo se prvičrat in to prav slovesno odprla. „Novice“ so le malo ur pred tiskom prejele obširen popis, da ni bilo mogoče natisniti celega, zelo krajšati pa ga niso hotele, ker pričetek čitalnice med tako iskrenim narodom, kakor je poddraški, je velik korak napredka za sveto našo reč. Zato začnemo s popisom drugi pot.

Iz Kanalske doline na Koroškem. — 19. dne t. m. smo pokopali obče spoštovanega gosp. Janeza Šneriha, c. kr. okrajnega predstojnika v Trebižu. (Tudi ta dopis došel nam je tako kasno, da ga moremo natisniti še le drugi pot.)

Iz Ljubljane. V sredo 22. t. m. ob 5. uri zjutraj je presvitla cesarica v Budi porodila princesinjo, ktera je pri krstu dobila ime Marija, Matilda, Valerija, Amalija. Kmalu po poldné so topovi z grada z 21 streli tudi Ljubljani naznanili veselo dogodbo srečnega rojstva, zaradi kterega je drugi dan ob 11. dopoldne v stolni cerkvi se obhajala svečanost s pesmijo „Te Deum laudamus.“

— (V poslednji seji mestnega zbora 25. dne t. m.) je dr. J. Bleiweis v svojem imenu in v imenu svojih družnikov stavil nujni predlog: naj mestni zbor sklene, da se pošlje državnemu zboru peticija, da zavrne davek na premoženje. — Ko je govornik najpred dokazal, da se mudi, da hitro pride ta peticija v roke državnemu zboru, in nihče ni ugovarjal nujnosti predlogovi, je prestopil pred vsem na dokaz tega, da ta davek sega v lastnino, to je, v zalogo, od ktere ljudje živijo, — da viših davkov in priklad po besedah skupnega finančnega ministra, ki jih je lani julija meseca govoril v državnem zboru, „ne morejo nikjer prenašati, ker so davki v Avstriji že tako silno napeti, da ne zadevajo več dohodkov, ampak da segajo v narodovo premoženje“, in da ta davek ima le novo ime, po svojem bistvu pa je le povišan grunti in hišni davek. Po tem občnem oziru se je govornik obrnil še posebno na deželo kranjsko, rekši: Če je ktero deželo treba obvarovati velike nesreče novega davka, treba je to za našo deželo. Gospôda! iz obravnav deželnega zbora vam je znano, da že nekdanji stanovi kranjski in v poslednjih letih deželni zbori kranjski so neprenehoma tožili ne le čez veliki grunti davek, temuč tudi čez to, da je kranjska dežela še več s tem davkom obložena kakor druge dežele. In kako ubogi so dohodki, ktere hiše v Ljubljani donašajo svojim gospodarjem! Mestni zbor sicer nima pravice, da bi govoril v imenu cele dežele; al po §. 79. svoje ustave ima saj pravico, se potegniti za tisti del dežele, kterega zastopa. Mestni zbor pa nima le samo pravico za to, ampak po §. 59. ima tudi dolžnost „gledati na vse to, kar zadeva občino, in na postavni poti skrbeti za to, kar jej je na dobro.“ — To so bila vodila, po kterih vam stavim gori imenovani predlog ter ga prav zelo priporočam, da mu pritrdite vsi. — Brez vsega besedovanja so glasovali vsi odborniki — razun enega — za ta predlog, kteremu je govornik dodal še to, da na podlagi teh vodil magistrat brž zloži peticijo in jo brž pošlje državnemu zboru na Dunaj.

Po končani ti razpravi je zbor pretresal mestne stroške in dohodke za letošnje leto in večidel pritrdil predlogom magistrata in finančnega odbora, po kterih so dohodki prevdarjeni na 111.354 gld. $\frac{1}{2}$ kr., stroški pa na 122.690 gld. 25 kr. Po takem se konec

leta kaže primanjkuje 11.337 gold. $24\frac{1}{2}$ kr., ktera se utegne pobotati po pričakovanih večih dohodkih iz vžitnine (Verzehrungssteuer).

— Veselica, ki jo je pod vodstvom nevtrudljivo skrbnega svojega voditelja prof. dr. Vončine napravila družba rokodelskih pomočnikov preteklo nedeljo v dvorani čitalnični, je jako dopadla v glediščnih predstavah kakor tudi v pesmah. V tej družbi, ki je zbirališče domačih rokodelskih pomočnikov in vnanjih nemških, si slovenski in nemški narod prijazno roko podajata; Slovenec ne nasprotuje nemškemu svojemu tovaršu zaradi nemške besede in nemške pesmi, ker se Nemec tako obnaša, da si ne prilastuje gospodstva nad domačimi sinovi. In tako kraljuje sloga v tej čeravno po narodih mešani družbi. Temu dokaz bile so današnje predstave slovenske in nemške, ki so se obojne hvale vredno vršile. S posebno pohvalo pa moremo še omeniti, da smo zapazili očiten napredek pri predstavljanju dobro prestavljene igre v tem, da so igralci, slovo davi „kranjski šprahi“, prav čisto in lepo izgovarjali jezik slovenski. Le tako naprej, vrli rokodelci!

— Prečastiti gosp. Jan. Gnezda, dosihmal prefekt v Alojzišču, je izvoljen za namestnega verozakonskega učitelja na gimnaziji ljubljanski.

— Gosp. Ant. Brodnik, kteremu ni vest dopuščala podpisati prisege na sedanje temeljne postave, je moral pustiti službo na kranjski gimnaziji in je, kakor slišimo, poslan v Kamnik za mestnega kaplana.

— Gosp. Tomaž Zupan, prefekt v Alojzišču, je šel za namestnega verozakonskega učenika na gimnazijo v Kranj. Ljubljenemu gospodu podajajo učenci njegovi, četrtošolci ljubljanski, pri odhodu za slovo sledečo zahvalnico:

Spomlad, ko zala roža se razcveta
V naravi krasni, na zelenem polji,
Kjer tamo stvarnik si jo rasti izvoli —
Dijak vesel prijetnih rožic sveta,

Rudeče, modre, bele v venec spleta
Cvetice, vmes pa vneto vedno moli,
Da ne se osule, ne bi ostali goli
Štreli, da bi cvetele mnoga leta!

In kakor v venec deval je samice,
Ki vtrgal jih je zale varno z njive;
Tako v zahvalo srčno Vam cvetlice,

Za trud, premili učitelj, Vaš vpletemo
Vse mi prekrasne v venec pomenljive,
In za slovo zdaj Vam prinesemo!

Z—k.

— Nadepolni naš domoljub gosp. Janez Zupan je šel za namestnega učitelja zgodovine na gimnazijo goriško.

— Z veseljem slišimo, da bode naš obcecenjeni umetnik gosp. Fr. Grbec kmalu tudi svoj koncert napravil v javnem gledišču ljubljanskem.

— V občnem zboru, ki je bil 27. dne t. m., se je ustanovilo vodstvo „Sokolovo“ in so bile sklenjene mnoge reči. O vsem tem bolj na drobno prihodnjič.

— „Danica“ naznanja sledeče duhovske spremembe v ljubljanski škofiji: g. Jan. Parapat iz Semiča pride v Mošnje; g. Jan. Tomazin od mestne fare Št. Jakoba v Semič; g. dr. Juri Štrbenec od Št. Petra v Ljubljani k sv. Jakobu; g. Janez Kramar iz Gorij k sv. Petru v Ljubljano; g. Fr. Cirar s Kranjske gore v Gorije. Gosp. Jož. Bononi, fajmošter v gorenjem Tuhinu, dobi faro Radoliško; g. Mart. Korošic, administrator lokalije Kopanjske, gré za administratorja v Banjaloko.

— Kakor slišimo, bode ljubljanski grad vprihodnje zopet jetnišnica, ker je v Avstrii sedanji čas toliko hudodelcov, da ne vejo, kamo ž njimi.

— Prihodnjo nedeljo 3. maja, zvečer napravijo 3 tukajšnje narodne družbe (čitalnica, dramatično društvo in „Sokol“) skupaj v deželni gledališčni veliki predstavo, ktera bode obsegala 4 dele. I. del. bode muzikalni: a) overtura, ki jo gode muzična kapela c. k. polka grof Hujnovega; b) zbor (kor), Vašakov „Slovan“, poje moški zbor čitalničin; c) samospev iz opere Mozartove „Zauberflöte“, poje Fr. Grbec; d) 1. djanja 1. prizor iz Smetanove opere česke „Prodana nevesta“, poje ženski in moški zbor čitalničin z orhestrom. — II. del: „Sokolove grupe“ (8). — III. del: vesela igra „Moja zvezda“ po Skribetovi francoski poslovenil Mandeljc, igra dramatično društvo. — IV. Marmorni kipi, predstavlja „Sokol.“ — Začetek ob 8. uri zvečer; vhodnina navadna pri operah. Vstopnice in karte za sedeže na parter in galerijo se dobivajo v g. Vidčevi štacuni v špitalskih ulicah. — V vseh razdelkih jako zanimivi program bode gotovo od blizo in daleč privabil ta večer v gledališče obilo občinstva, ki se po skušnjah preteklih let more nadjati izyrtne zabave.

— Častiti gospod Anton Žakelj, kaplan pri sv. Duhu, pod imenom Ledinski dobroznani slovenski pesnik, je umrl 26. dne t. m. Naj v miru počiva!

— Naznanilo zadnjega lista zarad policijskega nadkomisarja g. Vidica popravljamo v to, da c. kr. deželno predsedstvo ni govorilo na višem mestu za to, da v Ljubljani ostane, ampak za to, da se, ker italijanskega jezika ne zna, namesti v Trst, prestavi kam drugam.

— (Prijazna opombica „Narod. Pokroku.“) „Slovenski narod“ nas je te dni seznanil z nekim vvodnim spisom českega „Pokroka“, v katerem se slovenski poslanci sodijo in obsojajo, narod slovenski sam pa „bolji od njih“ in „vreden potrpljenja“ imenuje, in ki Slovencem slabo bodočnost prorokuje. Ker se namreč niso postavili v opozicijo, ne bodo smeli — pravi „Narodný Pokrok“ — pričakovati, da bi se po padu Čislajtanijskega nekotikoli tudi na-nje gledalo. — Zastran te pretnje bilo bi vendar opomniti brate Čehe tega, da so njihovi veljavni časniki Slovence, še predno so se s čim zagrešili, pritakniti račili nemški skupini, segajoči od primorja do Konstanskega jezera.

— „Laibacherica“ je v včerajšnjem listu pod naslovom „für Moskau Enthusiasten“ prepisala iz „Debatte“ žolc nekega Poljaka v časniku „Nowoje Wremia.“ Mi milujemo „Laib.“, ktera še nikdar nikoli ni prinesla veliko več potrebnega sestavka „für Deutschlands Enthusiasten“, da pritrkova magjarski „Debatti“, ktera bi imela veliko smeti pometati izpred svojega praga, kjer jej leži veliko več in prav zgrabljivih izgledov pred nosom, kako Magjar ravná z družimi — nemagjarskimi — narodi, katerim je 1848. l. Košut napovedal, da v poli leta more magjarski jezik požreti vse druge jezike, Košutov duh pa še dandanes skrbi za to, da se ne rodi — postava za narodno ravnopravnost na Ogerskem! V tacih in enacih sestavkih preočitno kaže „Laib.“ „ex ungue leonem.“ Mar misli, da so slepi vsi njeni bralci?

— Ravnokar beremo v Laibacherici „Eingesendet“, v katerem nekdo iz nasprotnega tabora presoja razglas mestjanskega našega odbora o prihodnjih mestnih volitvah in obrekuje sedanjo národno večino v mestnem zboru, poleg te pa tudi preč. stolnega fajmoštra Zupana, da si je upal v predgovoru ravnokar na svitlo dane pridige take grenke soliti „liberalcem.“ V prihodnjem listu bomo „ein grauenhaftes Spiegelbild“ postavili pred oči „Einsendlerju“ in po faktih dokazali, kaj je na vsako stran dovršila nasprotna nam stranka tisti čas, ko je ona imela krmilo v svojih rokah.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. „Novice“ so omenile zadnjič, da se je dr. Toman v zbornici poslancev krepko poganjal za to, da se na železnicah zniža vožnina za blagó. Nate govor njegov!

Da so železnice sila važne za povzdigo obrtnijstva, in da na pomoč biti obrtniji je imenitna naloga železnicam, tega menda nihče ne bode tajil. Da pa tej nalogi v vseh okoliščinah vstrežajo železnice, to mora skrb biti državi. Al v Avstriji ni v vsem tako; zato se mora to predrugačiti. Nočem se spuščati v obče v pretres tega, kaj da je pomanjkljivega o tem v Avstriji gledé na druge države; samo o eni zadevi hočem govoriti, to je, o tarifi po krajnih razmerah in to po skušnjah svoje domovine.

Dežela kranjska je dežela primorska blizo jadranskega morja, in po tej svoji legi in po svojih vodnih močéh in zalogah lesá poklicana je na polje obrtnijsko. In le posebno z obrtnijo si more pomagati, ker družih pomočkov malo ima.

Glavna njena obrtnija je moka; moke največ prodá v druge kraje; al žito mora kupovati iz Ogerskega, Hrvaškega in Slavonije, ker ga ne pridela dosti domá.

Že več let plaši mlinarje skrb, da ne bi prišli ob to obrtnijo, in to posebno zavoljo silne tarife, ki jo stavi južna železnica. Naj to dokažem z izgledom. Iz Bude (Ogerskega) v Trst je vožnina cenejša kakor iz Bude v Ljubljano! Ako se iz Bude pošlje žito v Ljubljano, žito tû odloži, pa spet naloži in v Trst pelje, je vožnina za 20 do 30 kr. pri centu dražja, kakor če se naravnost iz Bude v Trst pelje! Pri takih razmerah so kranjski mlinarji tepeni. Ker pa ta obrtnija deželi daje dober kos kruha, vsak lahko sam sodi, kamo dežela pride, ako vsahne delo v mlinih.

Vlada bi morala na to gledati, da prav tista dežela, ki je pomagala južno železnico delati, ne pride v nič. Ko je bila vojska na Laškem, so ravno kranjski mlini bili, ki so zmiraj in na tanko oskrbovali armado z moko. Ako vlada ne odvrne dozdanje silne tarife, je pač očitno, da prav na obéh koncih — v Buda-Peštu in Trstu — se napravijo umetni mlini, ki bodo na suho djali vse druge mline na vodi.

Južna železnica se izgovarja, da je polajšala vožnjo iz Bude v Trst. Al skozi in skozi kriva misel je ta, da se od tega, ki več storí, manj zahteva, kakor od unega, ki manj storí. Južna železnica napak računi, ako tarife ne odločuje tudi po manjših daljavah. Železnica bi sama sebi koristila, ako bi predrugačila sedanjo tarifo.

Ministerstvo kupčijstva pa opominjam še tega, da ste družba kmetijska kranjska in še posebno zbornica kupčijska ljubljanska že več prošinj izročili sl. vladi, naj pomaga o tem, in sl. vlada ima pravico, pa tudi dolžnost na pomoč priti obrtniji kranjski, in to brez škode železnici.

Zato pritrjujem predlogom odborovim in ponavljam le prošnjo, naj sl. vlada zadostuje tem prošnjam.

— Državni zbor poslednji teden v javnih sejah ni veliko delal. Iz odborov, kateri pretresajo finančne predloge ministerske, se sliši, da utegne pasti davek na premoženje, da pa bode odbor nasvetoval državnemu zboru, naj se davek od obligacijnih kuponov poviša na 20 od sto, in vrh tega naj se domačim (avstrijskim) lastnikom državnih obligacij še 5 od sto za davek dohodkov odbije. (Po takem bi glavno breme in strašno breme od 25 odstotkov padlo na obligacije!) Za 20 milijonov gold. pa se pooblasti mi-